

24/05/2024 (E)

(i) Printed Pages : 4 Roll No.
(ii) Questions : 9 Sub. Code :

8	3	8	8
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	6
---	---	---	---

**M.Ed. (Gen) 4th Semester
(2054)**

**EDUCATION FOR DIFFERENTLY ABLED-IV
(In all Mediums)**

Paper : V, VI & VII-E05-INF-IV

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 60

Note :— Attempt **ONE** question each from Units I, II, III, IV.
All questions carry equal marks. Unit-V is compulsory.

UNIT—I

1. What do you mean by Inclusive Education ? Discuss various models of inclusive education. 4,8
2. Explain and elaborate the various measures of National Policy for Persons with Disabilities 2006. 12

UNIT—II

3. Who are the children with visual impairments ? What are their characteristics ? What type of educational programme do you suggest for them ? 3,4,5
4. Importance of early detection can never be overestimated'. Discuss the statement. 12

UNIT—III

5. How would you use technology for benefit of differently abled ? Give illustrations to support your answer. 12

6. Enumerate sources required for special children. Give examples to support your answer. 2

UNIT—IV

7. Discuss process of adaptation of yoga curriculum and physical education curriculum. 12
8. Define and discuss the skills and competencies a teacher requires to teach diverse groups of learners in inclusive classroom. 12

UNIT—V

9. Write short notes on : 3×4
- Special Education
 - Autism
 - Changing attitude towards differently abled
 - Multicultural teaching.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I, II, III, IV प्रत्येक में से एक प्रश्न का प्रयास करें। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. समावेशी शिक्षा से आप क्या समझते हैं ? समावेशी शिक्षा के विभिन्न मॉडलों पर चर्चा करें। 4,8
2. विकलांग व्यक्तियों के लिए राष्ट्रीय नीति 2006 के विभिन्न उपायों को समझाएं और विस्तृत करें। 12

यूनिट-II

3. दृष्टिबाधित बच्चे कौन हैं ? उनकी विशेषताएँ क्या हैं ? आप उनके लिए किस प्रकार का शैक्षिक कार्यक्रम सुझाते हैं ? 3,4,5
4. शीघ्र पता लगाने के महत्व को कभी भी कम करके नहीं आँका जा सकता। कथन पर चर्चा करें। 12

यूनिट-III

5. दिव्यांगों के लाभ के लिए प्रौद्योगिकी का उपयोग आप कैसे करेंगे ? अपने उत्तर के समर्थन में उदाहरण दीजिए। 12
6. विशेष बच्चों के लिए आवश्यक स्रोतों की गणना करें। अपने उत्तर के समर्थन में उदाहरण दीजिए। 12

यूनिट-IV

7. योग पाठ्यक्रम और शारीरिक शिक्षा पाठ्यक्रम के अनुकूलन की प्रक्रिया पर चर्चा करें। 12
8. एक समावेशी कक्षा में शिक्षार्थियों के विभिन्न समूहों को पढ़ाने के लिए एक शिक्षक द्वारा आवश्यक कौशलों और दक्षताओं को परिभाषित करें और चर्चा करें। 12

यूनिट-V

9. संक्षिप्त नोट लिखें : 3×4
- विशेष शिक्षा
 - ऑटिज्म
 - दिव्यांगों के प्रति बदलता नजरिया
 - बहुसांस्कृतिक शिक्षण।

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- यूनिट I, II, III, IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਡਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4,8
2. ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ 2006 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਕੌਣ ਹਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ? 3,4,5
4. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖੋਜ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ? ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਓ। 12
6. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। ਆਪਣੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਿਓ। 12

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਯੋਗ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12
8. ਇੱਕ ਸੰਮਿਲਤ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 - (a) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ
 - (b) ਔਟਿਜ਼ਮ
 - (c) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲਣਾ
 - (d) ਬਹੁ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਆਪਨ। 3×4